

3. Про державне регулювання в сфері транспорту: Закон України від 20 листопада 2012 р. № 5502-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua>

УДК 34:002:629.73 (043.2)

Дуксенко Н. А., Паращук Т. І., студенти,
Інститут комп'ютерних інформаційних технологій,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: **Макеєва О. М.**, старший викладач

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

У сучасний період розвитку українського суспільства все більше набувають значення інформаційні технології, що лежать в основі різних соціальних процесів. Такі технології відіграють значну роль в системах руху повітряним транспортом. Саме тому порушення роботи систем захисту інформації може нанести значну шкоду і призвести до трагічних наслідків. Таким чином необхідно враховувати усі особливості функціонування засобів дотримання безпеки цивільної авіації [1].

Актуальність роботи полягає у розгляді проблеми інформаційної безпеки у сфері цивільної авіації. Метою дослідження є формування принципів регулювання правової охорони як складової інформаційної безпеки цивільної авіації, а також пропозицій, спрямованих на вдосконалення правового регулювання відповідних суспільних відносин.

Інформаційна насиченість є невід'ємною властивістю сучасних суспільних відносин, в тому числі в галузі цивільної авіації. Це обумовлює необхідність підтримки належного рівня інформаційної безпеки, оскільки, з одного боку, ефективне застосування інформаційних технологій у цивільній авіації надає значні можливості для економії часу та коштів, удосконалює конкурентоспроможність повітряного транспорту, підвищує якість надання послуг у цій галузі, з іншого – інформаційні технології та інформація є об'єктами протиправних посягань.

Інформаційна безпека цивільної авіації досліджується такими дослідниками, як: О. Баранов, В. Брижко, В. Гавловський, Л. Задорожна, О. Золотар, Р. Калюжний, А. Кузьменко, Б. Кормич, В. Цимбалюк, А. Філіппов, М. Швець та іншими. Наукові роботи вище вказаних учених мають важливе практичне і теоретичне значення. Вони утворюють фундамент для подальших досліджень, які спрямовані на урегулювання суспільних інформаційних відносин і забезпеченню інформаційної безпеки в цивільній авіації.

Інформаційна безпека цивільної авіації – це суспільні відносини, що визначають можливість постійного й ефективного функціонування цивільної авіації з метою дотримання і реалізації інтересів людини, суспільства, держави, міжнародного співтовариства шляхом своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації реальних і потенційних загроз інформаційним відносинам в цивільній авіації [2, с. 13].

Правовою основою є Конституція України, нормативно-правові акти України та зарубіжних країн і міжнародно-правові акти з питань інформаційної безпеки цивільної авіації. Важливою є роль законодавства щодо охорони інформації в цивільній авіації, до них належать галузеві нормативно-правові акти, що регулюють діяльність системи цивільної авіації, які визначають специфіку відносин щодо охорони і захисту інформації в цивільній авіації, зокрема Державної програми безпеки цивільної авіації, в напряму врахування інформаційної складової безпеки цивільної авіації, Повітряного кодексу України.

Державна програма авіаційної безпеки цивільної авіації розроблена відповідно до конвенцій про міжнародну цивільну авіацію. Програма враховує вимоги Ради Безпеки ООН про спрямування спільних зусиль на запобігання і припинення терористичних актів. Програма розроблена на підставі Додатка 17 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію «Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання» та Керівництва з безпеки для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання [3].

У Повітряному кодексі України зазначено, що інформація про безпеку польотів – інформація, що міститься у системах збору та обробки даних про безпеку польотів, створених виключно з метою підвищення рівня безпеки польотів, та підлягає захисту [4].

Інформаційна безпека цивільної авіації виступає як критерій бажаних для суспільства відносин в цій галузі, що при впливі внутрішніх і зовнішніх загроз, ризиків, небезпек зберігає сутнісні ознаки. Під інформаційними загрозами діяльності цивільної авіації розуміють потенційно можливі випадки природного, технічного або антропогенного змісту, що можуть спричинити небажаний вплив на інформаційні системи, а також на інформацію, що зберігається в них. Від ступеня їх вивчення та своєчасного напрацювання ефективних методів, засобів, способів організації усунення інформаційних загроз залежить інформаційна безпека цивільної авіації.

Отже, підтримка, охорона та захист інформаційної безпеки в авіації є однією із найважливіших функцій держави, до них можна віднести виявлення, відвертання і захист від небезпек, що загрожують інформаційній системі цивільної авіації. Необхідно здійснити такі організаційно-

управлінські заходи інформаційної безпеки цивільної авіації, які будуть спрямовані на створення необхідних умов для належного обігу та використання інформації в цій сфері. Адже велика кількість організаційних структур, що забезпечують охорону і захист інформації в цивільній авіації, їх неузгодженість потребує підвищення рівня координації їх діяльності, в тому числі для ефективного правового регулювання інформаційної сфери цивільної авіації.

Література

1. Василюк В. Я. Інформаційна безпека держави: курс лекцій / В. Я. Василюк, С. О. Климчук. – К.: КНТ, «Скіф», 2008. – 136 с.
2. Золотар О. О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки цивільної авіації: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. О. Золотар. – К.: Б.в., 2010. – 22 с.
3. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації Закон України від 20 лютого 2003 р. № 545-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 17. – Ст. 140.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393- XII // Офіційний вісник України. – 2011. – № 46. – Ст. 1881.

УДК 347.821.1 (043.2)

Жаб'як А. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Упродовж тисячолітнього розвитку людського суспільства повітряний простір розглядався як невичерпний, неосяжний простір, який нікому не належить. Римські юристи визначали повітряний простір як спільне надбання людства і кваліфікували його, використовуючи термінологію розвиненого на той час цивільного права, як річ спільну - *res communis* або як річ нічию - *res nullius*. Людство тривалий час під повітряним простором розуміло невичерпний резервуар повітря, який був засобом забезпечення їхньої життєдіяльності. Питання щодо визначення правового статусу повітряного простору довгий час практичного значення не мали.

З часом людство замислилося про правомірність польотів літальних апаратів над територіями різних держав, проте конкретних кроків юридичного характеру у цьому відношенні не робилося. Тільки з розвитком